

Forfatter: Heiberg, Johanne Luise

Titel: Udrag fra Et liv genoplevet i erindringen, Bind I 1812-42

Citation: Heiberg, Johanne Luise: "Et liv genoplevet i erindringen", i Heiberg, Johanne Luise: *Et liv genoplevet i erindringen*, udg. af Niels Birger Wamberg , Gyldendal, 1973-74., s. 17. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibfr01-shoot-idm139849789879520/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Et liv genoplevet i erindringen

»De samle sig, lig underfulde drømme,
de rige minder fra en svunden vår,
lig gyldne skyer, som på himlen svømme,
skønt solen under horisonten står.»

Johan Ludvig Heiberg.

DE FØRSTE BARNDOMSÅR

Af mine forældres ni børn var jeg det næst yngste. Min moder, Henriette Hartwig, var fra Frankfurt, hvorfra hun og en ældre søster flygtede en morgenstund, barbenede, i en alder af tolv og fjorten år, for at undfly en hård og ubarmhjertig stedmoders strenge behandling; hun var en søster til deres virkelige moder, som døden havde berøvet dem i deres første barndomsår, en moder, som de bestandigt mindedes med den inderligste kærlighed. Børnene nåede Hambourg ved at tigge sig frem. Her gav de sig begge til at tjene for deres brød og var heldige nok til at træffe på gode herskaber, der havde medlidenhed med deres ungdom og forladte stilling. Efter fem til seks år fulgte min moder med sit herskab, der satte stor pris på hende, til København. Her gjorde hun bekendtskab med min fader, Christian Heinrich Pätges, der var [i vinhandlerlære.] Også han var en tysker af fødsel og var vandret ud fra Köln for at undgå krigstjenesten. Da han havde så meget, at de kunne gifte sig, nedsatte han sig i København som vinhandler. I bombardementet 1807 mistede de alt, og da han ikke så sig istand til at begynde forfra, forsøgte han sig som værtshusholder. Nu gik deres liv hen i fattigdom og mængsler; de flyttede fra sted til sted for at prøve lykken, som imidlertid udeblev. Da det ikke ville gå i byen, flyttede de ud på en af broerne og fæstede en lejlighed på Nørrebro i et hus, som var bekendt under navnet »Lille Ravnsborg«. Her blev jeg født i 1812, den 22de november.

Det var som bekendt en meget streng frost denne vinter, hvil-

ket ikke alene Napoleons soldater, men også min stakkels moder fik at føle. Hun har ofte i senere år fortalt, at værelset, hvori hun lå, var så fugtigt, at der lå tyk is under hendes barselseng. Da hendes hænders gerning var uundværdig i huset, måtte hun efter få dages leje stå op og tildrog sig derved en heftig feber, som i længere tid tvang hende til atter at holde sengen. Men var nu i stor forlegenhed med mig, og havde ikke en nabokone, som tilfældigvis også havde født et barn på samme tid, tilbød min moder at dele sin mælk mellem hendes barn og sit eget, var jeg vel omkommet af mangel på pleje. Året efter fødte min moder atter en lille pige, den yngste og sidste af mine forældres børn. Da hun oftere vil forekomme i mit levned, vil jeg nævne hendes navn: *Amalie*. Efter nogle års forgæves anstrengelse kunne mine forældre heller ikke erhverve det fornødne til livets ophold her og besluttede derfor at forlade København. Officererne ved andet jyske regiment, som tidligere havde spist i middagsabonnement hos mine forældre, fik i sommeren 1816 garnison i Ålborg, og da regimentet nu blev forlagt til Jylland, foreslog min moder at rejse derover, for at de atter kunne spise hos hende, hvis mad lod til at have behaget dem. Det blev da besluttet, at min fader for det første skulle blive i København, hvor han havde et lille erhverv hos forskellige vinhandlere ved aftapning af vine; min moder skulle da først prøve i Ålborg, hvorledes det ville gå med den nye plan, inden min fader opgav, hvad han havde i København.

Hun rejste da med alle os små rollinger på en lille pæreskude til Ålborg. Vi led meget ondt undervejs, og min moder har ofte i senere år med tårer i øjnene fortalt os om sin nød og forladthed i hin tid, og med hvilket tungt hjerte hun ankom i den fremmede by. Her fæstede hun nu en temmelig stor lejlighed, hvilket var nødvendigt, når de mange af regimentet skulle spise sammen. Jeg ser endnu huset for mine øjne med sin temmelig høje stentrappe, som førte ned til gaden; langs med den løb en kanal, ved foden af trappen en bred rendesten. Jeg var dengang mellem tre og fire år. Liggende på alle fire ved denne rendesten, rodede med en pind i samme, vakte jeg første gang til bevidsthed om mit eget jeg i dette liv. Jeg husker tydeligt, hvorledes jeg pludseligt så i vejret, skamfuld tørrede mine fingre af og tænkte: »Hvis nogen ser dig liggende således her, da er det vist en skam for dig.« Fra denne